

مسئولیت مدنی کالاها

نگارخانه
نشر نگاه معاصر

حسن بفری تبار

فهرست

۱۱	□ دیباچه
۱۳	مقدمه
۱۳	۱. نُصح همچون مقدمه و مؤخره
۱۴	۲. طرح مسأله

بهره نخست

مبانی مسئولیت مدنی کالاها (۱۹)

۲۱	۳. دو شعبه مسئولیت مدنی
۲۲	گفتار ۱: مسئولیت قراردادی
۲۲	۴. فرض مسأله
۲۲	۵. تضمین ایمنی مبیع
۲۴	۶. فرض علم فروشنده به عیب و سوء نیت وی
۲۴	۷. تسبیب
۲۵	گفتار ۲: مسئولیت غیر قراردادی
۲۵	الف. اصل نسبت قراردادی
۲۵	۸. معضل اصل نسبت قراردادی
۲۶	۹. تلاش برای رهایی از قید اصل نسبت
۲۷	ب. تقصیر
۲۷	۱۰. مسئولیت مبتنی بر تقصیر
۲۸	۱۱. معیار لُرند هَند در تقصیر

۱۲. تقصیر در تولید و فروش کالا ۲۸

۱۳. اثبات تقصیر ۲۹

۱۴. تسبیب و تقصیر ۳۰

ج. تضمین ۳۱

۱۵. تضمین در برابر آخرین مصرف کننده ۳۱

۱۶. اشکال های نظریه تضمین ۳۳

۱۷. ادعاهای گزاف تبلیغاتی و اظهارات خلاف واقع ۳۳

۱۸. مسئولیت در برابر تبلیغات و اظهارات ۳۵

۱۹. شرایط مسئولیت زا بودن اظهارات ۳۶

۲۰. حقوق ایران در تبلیغات و اظهارات خلاف واقع ۳۷

د. مسئولیت محض ۳۸

۲۱. مفهوم مسئولیت محض ۳۸

۲۲. سیر مسئولیت محض در امریکا ۳۹

۲۳. مسئولیت محض در انگلیس و آلمان و فرانسه ۴۱

۲۴. معانی مختلف مسئولیت محض ۴۲

۲۵. مسئولیت محض و بیمه مسئولیت ۴۳

گفتار ۳: فروض مختلف رابطه قراردادی و غیر قراردادی ۴۴

۲۶. تولیدکننده خود فروشنده است ۴۴

۲۷. آخرین مصرف کننده کالا را از جزیی فروش خریده است ۴۵

۲۸. نقش عمده فروشان، توزیع کنندگان، واسطه ها ۴۷

۲۹. فروشنده حرفه ای و غیر حرفه ای ۴۸

۳۰. رابطه ناظران و سازندگان ۵۰

۳۱. کالاهای دست دوم ۵۱

گفتار ۴: نقد نظریه ها ۵۲

۳۲. وحدت مسئولیت در تاریخ حقوق ایران ۵۲

۳۳. خسارت بیع و خسارت مبیع ۵۵

۳۴. لاضرر و مسئولیت محض ۵۷

۳۵. معنای ساده لاضرر ۵۸

۳۶. لاضرر و تقصیر ۵۹

۳۷. اتلاف و تسبیب و تقصیر ۶۰

۳۸. تسبیب و تقصیر ۶۲

۳۹. ارائه نظریه: داوری عرف در ضرورت جبران زیان ۶۳

۴۰. مَنْ لَهُ الْعُتْمُ فَعَلَيْهِ الْعُزْمُ ۶۵

۴۱. تجربه گرایی در تلازم سود و زیان ۶۶

۴۲. اقتصاد و ملازمه سود و زیان ۶۷

۴۳. تحویل سود و زیان به قرارداد ۶۸

۴۴. بار اثبات تقصیر ۷۰

۴۵. اصل ظن کافی ۷۱

۴۶. ظهور مسئولیت: اماره قضایی ۷۳

بهره دوم

کالای معیوب و خطرناک (۸۳)

۴۷. مدخل ۸۵

۴۸. عیب پنهان و عیب آشکار؛ تکلیف بازرسی کالا ۸۶

۴۹. مفهوم کالا ۸۷

۵۰. نظارت دولت بر کالاها؛ نهاد استاندارد ۸۸

۵۱. نقش پروانه ها در مسئولیت عرضه کننده ۸۹

۵۲. مسئولیت نهاد استاندارد ۹۰

گفتار ۵: اقسام عیب در کالا ۹۱

۵۳. کالای خطرناک یا معیوب ۹۱

۵۴. کالای خطرناک غیر معیوب ۹۲

۵۵. مفهوم عیب ۹۳

الف. عیب در طراحی کالا ۹۳

۵۶. عیب در اصل طراحی کالا ۹۳

۵۷. اثبات عیب در طراحی ۹۴

۵۸. معیارهای تشخیص عیب در طراحی کالا ۹۵

۵۹. ضابطه انتظار مصرف کننده ۹۵

۶۰. ضابطه سود - خطر ۹۶

۶۱. ضابطه دوگانه ۹۶

ب. عیب در مرحله تولید ۹۷

۶۲. فرق میان عیب در تولید و عیب در طراحی ۹۷

ج. عیب در راهنمایی و هشدار ۹۸

۹۲. دلیل آماری در اثبات خطر کالاهای سمی ۱۲۹

۹۳. دخانیات ۱۲۹

۹۴. ابزارهای صنعتی ۱۳۰

۹۵. اسباب بازی ها و وسایل ورزشی و تفریحی ۱۳۲

۹۶. اتومبیل ها و هواپیماها ۱۳۳

۹۷. تصادف دومین ۱۳۵

بهره سوم

ارکان و آثار مسئولیت مدنی کالاها (۱۴۷)

گفتار ۸: ضرر:

۹۸. ضرورت وقوع ضرر ۱۴۹

۹۹. ضرر مادی و معنوی و بدنی ۱۴۹

۱۰۰. ضرر اقتصادی صرف ۱۵۰

۱۰۱. هزینه های فوت ۱۵۱

۱۰۲. شرط پیش بینی پذیر بودن ضرر ۱۵۱

۱۰۳. وضعیت علم و صنعت ۱۵۲

گفتار ۹: رابطه سببیت:

۱۰۴. ضرورت رابطه سببیت ۱۵۴

۱۰۵. ارائه نظریه: سبب انسانی واحد و متعدّد ۱۵۵

۱۰۶. سبب نامعین در میان چند تولیدکننده ۱۵۷

۱۰۷. تقصیر زیان دیده و زوال رابطه سببیت ۱۵۸

۱۰۸. استفاده نامناسب از کالا ۱۵۹

۱۰۹. مشارکت در تقصیر و اقدام ۱۶۰

گفتار ۱۰: شرط بی مسئولیتی تولیدکننده:

۱۱۰. قواعد مسئولیت، امری است یا تکمیلی؟ ۱۶۲

۱۱۱. نظام قانونی یا قراردادی مسئولیت ۱۶۲

۱۱۲. اثر شرط های بی مسئولیتی و کم مسئولیتی ۱۶۴

بهره چهارم

تعارض قوانین در مسئولیت مدنی کالاها (۱۷۱)

۱۱۳. پرسش این بهره ۱۷۳

۹۳. نبود راهنمایی و هشدار همچون عیب کالا ۹۸

۹۴. تظاهر به هشدار ۹۸

۹۵. راهنمایی و هشدار همچون وظیفه ای اخلاقی ۹۹

۹۶. راهنمایی و هشدار همچون تعهدی قراردادی ۹۹

۹۷. تعهد آگاه سازی همچون تعهدی غیر قراردادی ۱۰۰

۹۸. فرق راهنمایی و هشدار ۱۰۱

۹۹. هشدار درباره خطرهای مشهود ۱۰۲

۷۰. هشدار به استفاده کننده حرفه ای ۱۰۳

۷۱. شیوه های هشدار؛ شرط تمریخش بودن هشدار ۱۰۴

۷۲. قَدْ أَعْدَرَ مَنْ حَذَرَ ۱۰۵

۷۳. هشدار در حساسیت ها ۱۰۶

۷۴. وظیفه هشدار از خطرهایی که در آینده کشف می شوند ۱۰۷

گفتار ۶: کالای معیوب در دیگر قراردادها غیر از بیع

۷۵. اجاره ۱۰۷

۷۶. هبه و ودیعه ۱۰۸

۷۷. قراردادهای ساختمان سازی ۱۰۹

۷۸. اثبات مسئولیت ساختمان سازان ۱۱۰

۷۹. دادگاه صالح در دعوی مسئولیت سازندگان ساختمان ۱۱۱

۸۰. خدمات ۱۱۶

۸۱. فرق عرضه خدمت و فروش کالا ۱۱۶

۸۲. قراردادهای مختلط کالا و خدمت ۱۱۷

گفتار ۷: درباره برخی کالاهای معیوب

۸۳. مطالعه موردی ۱۱۹

۸۴. مواد خوراکی ۱۱۹

۸۵. پوشاک ۱۲۲

۸۶. لوازم خانگی ۱۲۲

۸۷. بطری ها و دیگر ظروف ۱۲۴

۸۸. مواد شیمیایی و پاک کننده، لوازم آرایش و رنگ ها ۱۲۴

۸۹. دارو و دیگر کالاهای پزشکی ۱۲۶

۹۰. خون و پلاسما ۱۲۷

۹۱. حقوق عمومی و انتقال خون ۱۲۸

گفتار ۱۱: تعارض دادگاه‌ها ۱۷۵

۱۱۴. صلاحیت دادگاه ایرانی ۱۷۵

۱۱۵. موارد صلاحیت دادگاه ایرانی ۱۷۵

۱۱۶. صلاحیت اختیاری دادگاه ایرانی ۱۷۷

گفتار ۱۲: تعارض قوانین ۱۷۹

۱۱۷. مسئولیت قراردادی و غیر قراردادی ۱۷۹

الف. تعارض قوانین در مسئولیت قراردادی ۱۷۹

۱۱۸. حاکمیت اراده ۱۷۹

ب. تعارض قوانین در مسئولیت غیر قراردادی ۱۸۰

۱۱۹. قانون حاکم بر تعهدات غیر قراردادی ۱۸۰

۱۲۰. قاعده‌های احتمالی حل تعارض در مسئولیت مدنی کالاها ۱۸۱

۱۲۱. قانون محل وقوع حادثه ۱۸۱

۱۲۲. قانون اقامتگاه زیان دیده ۱۸۳

۱۲۳. قانون مقر دادگاه ۱۸۳

۱۲۴. یافتن قانون مناسب ۱۸۴

۱۲۵. قانون مناسب در کنوانسیون ۱۹۷۳ ۱۸۵

۱۲۶. قانون مناسب در قواعد ژم ۲ (۲۰۰۷) ۱۸۶

۱۲۷. قانون مناسب در امریکا ۱۸۷

۱۲۸. محدوده حاکمیت قانون مناسب ۱۸۷

۱۲۹. چند مسأله فرضی ۱۸۸

۱۳۰. توصیف‌ها ۱۹۰

۱۳۱. توصیف نوع مسئولیت مدنی کالا ۱۹۱

۱۳۲. توصیف محل وقوع حادثه ۱۹۲

۱۳۳. إحاله ۱۹۳

□ کتابنامه ۱۹۹

□ واژه‌نامه فارسی - انگلیسی ۲۰۵

□ واژه‌نامه انگلیسی - فارسی ۲۱۳

□ نام‌نامه ۲۲۱

□ موضوع‌نامه ۲۲۵

دیباجه

به نام آنکه هستی را به عدل آفرید

در آغاز عصر سرمایه‌داری، حکیمان می‌پنداشتند که با ستایش از آزادی به نظم‌ی عادلانه می‌رسند و سوداگران در همان حال که در راه کسب ثروت به رقابت می‌پردازند به آن نظم مطلوب هم نزدیک می‌شوند. حقوق‌دانان نیز در سایه عشق به آزادی عدالت را جستجو می‌کردند و احترام به قراردادهای خصوصی را بهترین وسیله توزیع عادلانه ثروت می‌شمردند. مبارزه آنان برای رهایی از چنگال استبداد و دستیابی به حکومتی مردمی به حق بود ولی تجربه نشان داد که قدرت سرمایه نیز همانند حاکمیت سیاسی اگر مهار نشود خطرناک است. تفاوت تنها در شیوه تجاوز است: آنچه را حاکم ستمگر و خودکامه به زور می‌ستاند، قدرت نوپا به حيله و در پناه آزادی به آن می‌رسد.

پس برای جمع دوا ارزش والای آزادی و عدالت چاره در این است که از ناتوان در برابر قدرت حمایت شود. یکی از چهره‌های حمایت از ناتوان مسئول شناختن صنعتگران و سوداگران نسبت به پیامدهای ناگوار گردش چرخ تولید است: هر که غنیمت از آن اوست غرامت می‌دهد، تولیدکننده باید کالای خود را چنان بی‌خطر بسازد که از انتفاع متعارف آن به هیچ‌کس گزند نرسد و گرنه چون سود تولید را می‌برد مسئول شناخته می‌شود. چهره حمایتی مسئولیت در این زمینه ایجاب می‌کند که هدف ایجاد تعادل باشد نه جلوگیری از اقدامی نامشروع یا مجازات خطاکار. در نتیجه، زیان دیده نباید با مانع اثبات خطا برخورد کند و این عذر که خطایی رُخ نداده است از مسئولیت بکاهد و تمهید حمایت را بی‌اثر بسازد.

در جهان صنعت امروز، به ویژه در مورد عرضه کالاها، خطرناک، مصرف‌کننده مظلوم و